

Όντως φοβερά αυτής της εβδομάδος τα Μυστήρια! (Παντελής Πάσχος, Καθηγητής Αγιολογίας-Υμνολογίας - Ποιητής - Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Περάσαμε πιά το πέλαγος της νηστείας της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Και τώρα στεκόμαστε μπροστά στη θύρα της Μεγάλης Εβδομάδος, οπού ονομάζεται Μεγάλη όχι γιατί είναι μεγαλύτερη, ή έχει περισσότερες μέρες, αλλά «επειδή μεγάλα ημίν γέγονεν εν αυτή παρά του Δεσπότη κατορθώματα. Και γάρ εν αυτή τη εβδομάδι τη Μεγάλη, όπως λέγει ο ιερός Χρυσόστομος, η χρονία του διαβόλου κατελύθη τυραννίς· ο θάνατος εσβέσθη· ο ισχυρός εδέθη· τα σκεύη αυτού διηρπάγη· αμαρτία ανηρέθη· η κατάρα κατελύθη· ο Παράδεισος ανεώχθη· ο Ουρανός βάσιμος γέγονεν· άνθρωποι αγγέλοις ανεμίγησαν· το μεσότοιχον του φραγμού ήρθη· το θριγγίον περιηρέθη· ο της ειρήνης Θεός ειρηνοποίησε τα άνω και τα επί της γής· διά τούτο Μεγάλη καλείται Εβδομάς». Όντως φοβερά αυτής της εβδομάδος τα Μυστήρια! Όλη η ποίηση του Χριστιανισμού και όλη η δόξα της Ορθοδοξίας, από αυτή την εβδομάδα πηγάζουν.

Απ' τον καιρό που, μαθητούδια ακόμη, παίρναμε απ' το ζεστό χέρι της μάνας μας τη σύνοψη και το κερί, που καθώς ήταν αγνό μοσκοβολούσε σαν λιβάνι όταν έκαιγε, και πηγαίναμε στις ακολουθίες του Νυμφίου, ή στις Μεγάλες Ώρες των Παθών, της Μεγ. Πέμπτης και της Μεγ. Παρασκευής, όπου κλαίγαμε από καρδιάς μπρός στον Εσταυρωμένο, καθώς αποθέταμε με τρέμοντα δάχτυλα τα παρθενικά αγριολούλουδα, που με μίαν ολόζεστη λαχτάρα τρέχαμε να μάσουμε στους κήπους και στα χωράφια· απ' τα μικρά μας εκείνα χρόνια, που προσμέναμε να 'ρθει η εβδομάδα των Παθών, για να δεχτούμε ύστερα και την Ανάσταση, μέχρι τα γηρατειά μας τα βαθιά, αυτή η Εβδομάδα είναι που μάς κρατάει συντροφιά με τον πόνο της, με τα δάκρυά της, με τη λύπη της, αλλά και με τη χαρά και την ευφροσύνη της Αναστάσεως, που ακολουθεί.

Κι αυτή είναι η μεγαλύτερη φιλοσοφία της ζωής, που η αγία Εκκλησία μας την δίνει με τον πιο ωραίο, απλό και κατανυκτικό τρόπο στη Μεγάλη Εβδομάδα. Και είναι αλήθεια, ότι αυτή η φιλοσοφία, που δεν είναι άλλη από την υψηλή θεολογία του Σταυρού, δεν θα μπορέσει ποτέ κανείς να την αφομοιώσει και να την κατανοήσει έξω από τον εκκλησιαστικό περίβολο, έξω από τη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας.

Έξω από την Εκκλησία, ο Σταυρός ή η Μεγάλη Εβδομάδα γίνεται λογοτεχνία,

γίνεται θέατρο ή κινηματογράφος, γίνεται στοχαστική διάλεξη ή δημοσιογραφικό άρθρο, γίνεται ευκαιρία για να δοκιμάσει κανείς τις ικανότητές του μ' έναν τρόπο – οποιοδήποτε – επάνω σ' ένα σοβαρό θέμα. Και μόνο μέσα από τις ιερές Ακολουθίες και τη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας μας, μπορεί ο άνθρωπος να φτάσει στην κορφή της πνευματικής φιλοσοφίας και στη δόξα της Αναστάσεως, ανεβαίνοντας τον ανηφορικό δρόμο του Γολγοθά και περνώντας πνευματικά μέσα από την αγωνία της Σταυρώσεως.

Ο ορθόδοξος χριστιανός, όλη την Εβδομάδα έχει ένα μεγάλο δρόμο να οδοιπορήσει. Μεγάλο, όχι με τις εξωτερικές, αλλά με τις εσωτερικές διαστάσεις. Ένα δρόμο, που περπάτησε ο ίδιος ο Χριστός. Ναί, κι άς μή φανεί σε κανέναν αυτό το πράγμα παράδοξο. Αν δεν «συμπορευθώμεν αυτώ και συσταυρωθώμεν», δεν θα μπορέσουμε ούτε τη Μεγαλοβδομάδα να νιώσουμε, ούτε και στην Ανάσταση να φτάσουμε μαζί του. Σ' αυτό το δρόμο, που βρίσκεται πάντα κάτω απ' τη σκιά του Σταυρού, και αντικρύζει στο βάθος το φωτεινό λόφο της Αναστάσεως, οι άγιοι Πατέρες έβαλαν μερικά σημάδια σάν ορόσημα, που μάς βοηθούν κι αυτά μ' έναν ειδικό το καθένα τρόπο, για να πετύχουμε το σκοπό μας.

Τη Μεγάλη Δευτέρα, μετά το Κοντάκιο και τον Οίκο της ημέρας, θ' ακούσουμε μαζί με το σύντομο συναξάρι, αυτό το υπόμνημα: «τη Αγία και Μεγάλη Δευτέρα, μνείαν ποιούμεθα του μακαρίου Ιωσήφ του παγκάλου και της υπό του Κυρίου καταρασθείσης συκής». Δοξάζεται και τιμάται ο πάγκαλος Ιωσήφ, γιατί «της Αιγυπτίας τότε ταίς ηδοναίς μή δουλεύσας», εσκλαβώθηκε μέν κατά το σώμα,

αλλά κατά την ψυχή έμεινε αδούλωτος, ο αοίδιμος και σώφρων, και έτσι αξιώθηκε να γίνει κυρίαρχος όλης της Αιγύπτου. «Ο Θεός γάρ παρέχει τοίς δούλοις αυτού στέφος άφθαρτον». Η κατάρρα έπειτα της άκαρπης συκιάς, μάς λέει ν' αποφεύγουμε το πάθος και να κάνουμε έργα και καρπούς πνευματικούς, για να μή μάς εύρει ο Χριστός με φύλλα μοναχά σάν έρθει, και μάς δείξει τη φωτιά, σάν μοίρα αναπόφυγη των ακάρπων μας δέντρων.

Τη Μεγάλη Τρίτη θ' ακούσουμε: «της των δέκα παρθένων παραβολής μνείαν ποιούμεθα», δηλ. των πέντε φρονίμων και των πέντε μωρών παρθένων, με τις διδακτικές λαμπάδες τους. Μάς συμβουλεύει κ' εδώ με ύμνους εξαίσιους η Εκκλησία μας, «να σπουδάσωμεν να ανάψωμεν τάς νοητάς λαμπάδας των ψυχών μας, ως αι φρόνιμοι εκείναι παρθένοι. Διατί; Ίνα με το λαμπρόν φώς των λαμπάδων μας και με ύμνους πνευματικούς, συναπαντήσωμεν τον αθάνατον νυμφίον των ψυχών, δηλαδή τον Δεσπότην μας Ιησούν Χριστόν, όστις θα έλθει εν τη συντελεία του κόσμου, διά να εμβάσει τάς δρονίμους ψυχάς μέσα εις τον ουράνιον νυμφώνα της αϊδίου τρυφής τεσ και βασιλείας».

Τη Μεγάλη Τετάρτη: «της αλειψάσης τον Κύριον μύρω πόρνης γυναικός μνείαν ποιείσθαι οι θειότατοι Πατέρες εθέσπισαν, ότι πρό του σωτηρίου Πάθους μικρόν τούτο γέγονεν». Ποιός δεν δακρύζει, όταν σκεφθεί ότι, ενώ όλοι αμαρτάνουμε (και πολλές φορές βαρύτερα από την πόρνη) ωστόσο δεν ακολουθούμε το παράδειγμά της, για να σβήσουμε με δάκρυα μετανοίας το χειρόγραφο, που είναι φορτωμένο με το πλήθος των αμαρτιών μας.

Τη Μεγάλη Πέμπτη «εορτάζομεν τον Ιερόν Νιπήρα, τον Μυστικόν Δείπνον, την υπερφυά προσευχήν και την Προδοσίαν». Η κυριαρχούσα μορφή – αιώνιο σύμβολο σκότους συνειδήσεως και παράδειγμα προς αποφυγήν – είναι η προδοτική όψη του Ιούδα.

Τη Μεγάλη Παρασκευή «τα Άγια και Σωτήρια και Φρικτά Πάθη του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού επιτελούμεν».

Και το Μέγα Σάββατον «την Θεόσωμον Ταφήν και την εις Άδου κάθοδον του Κυρίου και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού εορτάζομεν».

Είπαμε, ότι πίσω από τα μαρτύριο και το Πάθος της Σταυρώσεως, ο ορθόδοξος χριστιανός βλέπει πάντοτε το γλυκό φώς της Αναστάσεως. Είναι αυτό που τον εμποδίζει να ιδεί τα Πάθη μέσα σ' ένα ζοφερό και καταλυτικό σκοτάδι. Ο ορθόδοξος – και ο Έλληνας ιδιαίτερα, που πέρασε τόσα και τόσα πάθη μέσα στη μακραίωνη πορεία της ιστορίας του – είναι ντυμένος με το ζεστό ένδυμα της χαρμολύπης. Πάσχει και υποφέρει, αλλά όχι με ασυγκράτητο σαρκικό πόνο. Η πνευματική φιλοσοφία του Σταυρού, αυτές τις ημέρες ειδικώτερα, πρέπει να είναι ο επιούσιος άρτος μας, ο άρτος της ζωής μας. Ιδού πώς βλέπουν μερικοί από τους αγίους Πατέρας το Σταυρό και το μυστήριο της Σταυρώσεως.

Ο ακάνθινος στέφανος φανέρωσε ότι ο Κύριος εξάλειψε την κατάρρα που έλαβε η γή, να βλαστάνει αγκάθια και τριβόλια και ότι ο Χριστός αφάνισε τις μέριμνες και τις οδύνες της παρούσης ζωής.

«Εξεδύθη τα ιμάτια και ενεδύθη την πορφύραν, διά να εκδύσει τους δερματίνους χιτώνας της νεκρώσεως, οπού εφόρεσεν ο Αδάμ μετά την παράβασιν. Κάλαμον έλαβεν ο Κύριος εις την δεξιάν, ως σκήπτρον, διά να θανατώσει τον αρχαίον όφιν και δράκοντα· έλαβε κάλαμον, διά να σβήσει το χειρόγραφον των αμαρτιών μας. Έλαβε τον κάλαμον διά να υπογράψει βασιλικώς, με το κόκκινον αίμα του, το γράμμα της συγχωρήσεως των αμαρτιών μας, καθότι και οι βασιλείς με κόκκινον κιννάβαρι υπογράφουσιν».

»Εις το ξύλον εσταυρώθη, διά το ξύλον της γνώσεως. Έλαβε την γεύσιν της χολής και του όξους, διά την γλυκείαν γεύσιν του καρπού του απηγορευμένου. Έλαβε τα καρφία διά να καρφώσει την αμαρτίαν. Άπλωσε τάς χείρας εις τον Σταυρόν, διά να ιατρεύσει το άπλωμα των χειρών του Αδάμ και της Εύας, οπού εποίησαν εις το απηγορευμένον ξύλον, και διά να ενώσει τα μακράν διεστώτα, αγγέλους και ανθρώπους, ουράνια και επίγεια. Έλαβε τον θάνατον, διά να θανατώσει τον θάνατον. Ετάφη, διά να μή στρεφώμεθα πλέον ημείς εις την γήν, ως το πρότερον...».

»Εσκοτίσθησαν οι φωστήρες, διά να φανερώσουν ότι πενθούσι τον Σταυρωθέντα.

Αι πέτραι εσχίσθησαν, διότι έπασχεν η πέτρα της ζωής. Εις το ύψος του Σταυρού ανέβη, διά το πτώμα οπού έπαθεν ο Αδάμ. Και τελευταίον ανέστη, διά την ιδικήν μας ανάστασιν!».

Ω! Ευτυχισμένοι και τρισμακάριοι, όσοι μπορέσουν ν' αφήσουν τις βιοτικές τους μέριμνες αυτές τις μέρες, κι αρχίσουν από τώρα, από αυτή την ώρα κιόλας, την ευλογημένη πορεία δίπλα στον πορευόμενο προς το Πάθος Χριστό! «Δεύτε ούν και ημείς, συμπορευθώμεν αυτώ και συσταυρωθώμεν, και νεκρωθώμεν δι' αυτόν, ταίς του βίου ηδοναίς», «ίνα μή μείνωμεν έξω του νυμφώνος Χριστού».